

Udział w projekcie ogółu społeczeństwa, organizacji społecznych odgrywa dużą rolę na etapie przygotowania, wdrażania i trwałości projektu. Współpraca ze społecznościami umożliwi zespołom projektowym identyfikowanie potrzeb grup docelowych, zapewnienie efektywności planowanych działań oraz maksymalizację ich efektów.

Głównym powodem angażowania szerokiego grona uczestników w proces tworzenia projektu jest uwzględnienie specyficznych potrzeb i oczekiwań wszystkich zainteresowanych stron. Dzięki tej współpracy można zgromadzić cenne informacje, które w innym przypadku mogłyby zostać pominięte. Zgłoszone opinie i sugestie zostaną wzięte pod uwagę przy ostatecznym kształcie projektu.

Dlatego zwracamy się do Państwa z prośbą o przesłanie opinii na temat planowanego projektu o nazwie „Dwie drogi, jeden cel - Etnoturystyka na pograniczu Polsko - Słowackim”. Państwa sugestie pomogą nam lepiej zrozumieć Wasze potrzeby i oczekiwania, co umożliwi dostosowanie projektu tak aby jego efekty społeczne były jak najlepsze.

Partnerzy projektu:

Strona polska:

Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszytach

Adres: Bolestraszyce 130, 37-722 Wyszatyce

Region: Województwo podkarpackie

Państwo: Polska

Strona internetowa: www.bolestraszyce.com.pl

Osoby kontaktowe: Narcyz Piórecki (dyrektor)

Łukasz Stankowski

Email: arboretum@poczta.onet.pl

Telefon: +48 (16) 671 64 25

Strona słowacka:

Gmina Stakčín

Adres: SNP 574/6, 067 61 Stakčín

Region: Kraj proszowski

Państwo: Słowacja

Strona internetowa: www.stakcin.eu

Osoba kontaktowa: Ing. Dušan Kolcun (wójt gminy)

Email: starosta@stakcin.eu, stakcin@stakcin.eu

Telefon: +421 903 610 386

Zadania projektu:

1. Udostępnianie i ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego poprzez modernizację infrastruktury turystyki etnicznej na pograniczu słowacko-polskim.
2. Podążanie śladami Grup Etnicznych pogranicza za pomocą innowacyjnych form i środków, w tym utworzenie interaktywnej mapy internetowej oraz kreatywnych warsztatów w miejscach realizacji projektu.
3. Wspólne wydarzenia partnerów projektu ukierunkowane na rozwój i ochronę Etnoturystyki, dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na pograniczu słowacko-polskim.

Szczegółowy zakres projektu:

Głównym celem projektu jest stworzenie atrakcyjnych turystycznie miejsc promujących historię, kulturę i folklor grup etnicznych zamieszkujących pogranicze Polsko – Słowackie. Pomimo geograficznego rozproszenia, wojen i politycznych zmian, grupy etniczne zachowały swoją tożsamość, kulturę, dziedzictwo, tradycje, kulinaria. W dobie konsumpcyjnej globalizacji unikalność grup etnicznych coraz bardziej przyciąga turystów. Turyści coraz częściej szukają zwyczajnego kontaktu z codziennym życiem, kulturą, tradycją, kulinariami odmiennych kulturowo grup etnicznych. Taką możliwość zapewnia rozwój turystyki etnicznej. Turystyka etniczna pozwala na poznawaniu całego dorobku historycznego, obyczajów, kuchni oraz innych tego rodzaju aspektów, które są ściśle związane z etnicznością danego społeczeństwa.

Projekt ma na celu promowanie i rozwój turystyki etnicznej „Etnoturystyki” na obszarze programu – podregion przemyski i region Preszowskiego Kraju Samorządowego (obszar wzdłuż łuku Karpat)

Obszar pogranicza zamieszkiwało wiele grup etnicznych, które żyły obok siebie, ich kultura, tradycja, dziedzictwo przenikały się wspólnie. Pogranicze Polsko – Słowackie jest nazywane „**Bramą Karpat**” to stąd przemieszczały się grupy etniczne w różne zakątki świata, kultywując swoje dziedzictwo i tradycje. Grupę zamieszkującą pogranicze to m.in.

Rusini – Rutheni, znani również jako Rusnacy lub Rusini Karpaccy, po polskiej stronie Łemkowie (jedna z regionalnych grup Rusinów) to wschodniosłowiańska grupa etniczna i językowa, która historycznie zamieszkiwała obszary łuku Karpat obejmujące współczesną Słowację, Ukrainę, Polskę, Węgry, Rumunię i Serbię. Ich bogata historia sięga głęboko w średniowiecze. Rusini są potomkami wschodniosłowiańskich plemion, które osiedliły się na terenach Karpat we wczesnym średniowieczu.

Bojkowie - grupa etniczna górali o mieszanym rusińsko-wołoskim pochodzeniu, osiadła w Karpatach Wschodnich, zamieszkująca historyczno-etnograficzny obszar zwany „Bojkowszczyzną”, usytuowany na stokach północnych oraz południowych Karpat.

Wołosi - bałkańskie grupy etnicznych, wędrownego ludu pasterskiego, który nie stworzył niezależnych struktur państwowych, zaś w trakcie wieków stopniowo asymilował się z lokalną ludnością regionu, do którego przybywał. W Karpatach Południowych Wołosi częściowo przyczynili się do uformowania narodu rumuńskiego, zaś docierając do terenów dzisiejszych Ukrainy, Polski, Czech i Słowacji, przenieśli ze sobą kulturę pasterską i współtworzyli charakterystyczną tożsamość etniczną górali polskich i słowackich.

Kultura grup etnicznych łuku Karpat jest bogata w ludowe pieśni, tańce, rzemiosło i charakterystyczną kuchnię. Ważną rolę odgrywają tradycje religijne, zwłaszcza podczas świąt, takich jak Wielkanoc czy Boże Narodzenie.

Polska – Słowacja

Zakres projektu obejmuje również zastosowanie nowoczesnych form wizualizacji oraz technologii 3D.

Interesariusze:

Projekt przeznaczony jest dla:

- mieszkańców zamieszkujących teren pogranicza, który stanowi obszar wsparcia,
- wszystkich, którzy odwiedzają teren pogranicza – czy to w celach turystycznych, podróży, tymczasowych mieszkańców,
- odbiorców w różnych grupach wiekowych,
- lokalnych artystów i rękodzielników z możliwością ich promowania i przekazywania wiedzy.

Planowany termin realizacji projektu:

01.2026 – 12.2027

Strona polska:

- Budowa i kompleksowe wyposażenie budynku w Cisowej, który będzie stanowił zaplecze do prowadzenia działalności w zakresie turystyki Etnicznej – „Etnoturystyki”

Strona słowacka:

- Kompleksowe wyposażenie „Muzeum Rusinów” w miejscowości Stakčín
- Prace związane z renowacją cmentarza przygotowaniem interaktywnych ścieżek historycznych

Działania wspólne Partnerów Projektu (po obu stronach granicy obszaru programu):

- Wykonanie interaktywnych tablic informacyjnych
- Przygotowanie interaktywnych ścieżek historycznych
- Przygotowanie interaktywnej mapy internetowej
- Przygotowanie makiet historycznych w technologii 3D
- Przeprowadzenie badań historycznych i zebranie informacji (mapa interaktywna, makiety 3D, interaktywne ścieżki)
- Organizacja warsztatów, warsztatów kreatywnych, wykładów, seminariów, spotkań

Termin zgłaszania uwag, pytań, rekomendacji:

23.12.2024 – 07.01.2025

Sposób zgłaszania uwag:

Osobiście w Arboretum i Zakładzie Fizjografii
lub Email: arboretum@poczta.onet.pl

Osobiście w Gminie Stakčín
lub Email: stakcin@stakcin.eu